

В ІМ'Я БЕЗПЕКИ

Тетяна ПОМАЗАНОВА, фото Валерія КРИМЧАКА

Уже чверть століття всі ми засвоюємо гіркі уроки найбільшої в світі ядерної катастрофи. Аварія на ЧАЕС стала довічним символом незабутнього подвигу людей у нерівному поєдинку з мирним атомом та постійним нагадуванням людству про його небезпеку. Міжнародна науково-практична конференція "25 років Чорнобильської трагедії: безпека майбутнього", що днями відбулася в столиці України, мала за мету проаналізувати уроки Чорнобиля, аби запобігти подібного в майбутньому

них держав зробили значні кроки з упровадження альтернативних видів енергії. Нині багато країн продовжують робити ставку на ядерні технології. Проте, при їх застосуванні ніколи і ніде не можна забувати уроки Чорнобиля, а тепер – ще й практику Фукусіми. Це потрібно в ім'я прийдешніх поколінь. У майбутнє спрямований і фокус цієї Конференції. На мою думку, ми разом зможемо виробити пропозиції в більш широкому вимірі – як запобігти техногенним аваріям, не допустити рецидиву Чорнобиля".

Віктор Балого висловив сподівання, що, предметні наукові дискусії, обмін досвідом, відвертий діалог допоможуть зробити суттєвий внесок у розв'язання спільних проблем.

Прем'єр-міністр України Микола Азаров під час вітального слова вніс пропозицію щодо розгляду ініціатив зі створення міжнародного науково-практичного центру з дослідження техногенних ризиків при використанні ядерної енергії під егідою ООН та МАГАТЕ. Він запевнив, що Уряд приділятиме максимальну увагу людям, постраждалим від катастрофи та ліквідаторам її наслідків. "Це наш моральний обов'язок перед нашими сучасниками і майбутніми поколіннями", – додав Глава Уряду.

Очільник Уряду запропонував Японії використати унікальний досвід, отриманий Україною під час ліквідації наслідків катастрофи на ЧАЕС.

– Ми щиро сподіваємося, що гіркий досвід України, набутий при ліквідації аварії на ЧАЕС та її наслідків, стане в нагоді дружньому японському народові, який зараз долає наслідки другої за масштабом після Чорнобиля радіаційної аварії. Ми висловлюємо напу підтримку народу Японії і заявляємо про готовність надати всю необхідну допомогу", – сказав він.

СТВОРЕННЯ ЗАГАЛЬНОГО ПРОСТОРУ БЕЗПЕКИ – НА ЧАСІ

Під час свого виступу Генеральний секретар ООН Бан Кі-Мун подякував усім чорнобильцям, зусиллями яких врятовано світ від мирного атома. Він зауважив, що перебуваючи днями в Чорнобилі, був уражений проектом "Укриття", оскільки "одна справа читати та слухати – інша бачити все на власні очі". Бан Кі-Мун висловив глибоку вдячність за підтримку й

розуміння світовому співтовариству, котре збило для завершення цього проекту 550 мільйонів євро. "Після завершення будівництва об'єкта "Укриття" на ЧАЕС, він буде безпечно функціонувати 100 років", – додав він.

У цьому контексті Єврокомісар Андріс Пібалгс під час привітального слова закликав усі зацікавлені сторони подвоїти зусилля, аби "чорнобильський" бюджет був забезпечений і вчасно виконаний, наголошуючи на ефективності використання коштів.

Генсек ООН, зокрема, торкнувся проблем відновлення та розвитку постраждалих від радіаційного впливу територій. "Ці регіони найбільше потребують відновлення та розвитку, нових робочих місць, свіжих інвестицій, відновлення відчуття спільноти. ООН підтримувала владу та людей регіону, щоб досягти цього", – наголосив він.

Спільною метою та відповідальністю світових держав, на думку Бан Кі-Муна, має стати ядерна безпека. Він підкреслив: "Ядерні інциденти не мають кордонів. Заради наших громадян і заради світу ми повинні практикувати найвищі стандарти готовності до надзвичайних ситуацій та реагування – від проектування нових об'єктів, будівництва, експлуатації до їх подальшого закриття". За його словами, сьогоденний розвиток науки дав можливість людству рухатися вперед, але, в той же час, небезпеки зростають, і саме дивлячись у майбутнє, потрібно створювати загальний простір безпеки.

Генеральний секретар Ради Європи Турбйорн Ягланд підкреслив, що й солідарність у питаннях безпеки – не має кордонів. За його словами, такі катастрофи як у Чорнобилі та на "Фукусімі-1" виливають на весь світ, тому відповідальність за безпеку на планеті лежить на всіх державах.

Генеральний директор ЮНЕСКО Ірина Бокова, зокрема торкнулася загальних аспектів інформування та підкреслила, що всі держави несуть відповідальність за надання достовірної інформації, бо "вона рятує життя". Ядерна безпека передбачає вільний доступ до інформації, "котрою керуються уряди, приймаючи рішення щодо застосування небезпечних технологій". За її словами, доступ до інформації під час катастроф є своєрідним досягненням Чорнобильської катастрофи. Також вона

зауважила, що відчуваючи наслідки Чорнобиля, ЮНЕСКО, ООН, уряди всіх країн мають об'єднати зусилля для розв'язання цієї серйозної проблеми.

Зі свого боку, Генеральний директор Міжнародного агентства з атомної енергетики Юкія Аmano відзначив, що аварії в Чорнобилі та на "Фукусімі" негативно вплинули на суспільну думку щодо використання ядерної енергетики та, і нині варто враховувати реалії сьогодення й засвоювати "надані" уроки.

Він поділився своїми думками з приводу уроків на "Фукусімі" та Чорнобилі, акцентуючи увагу на високих стандартах МАГАТЕ щодо рівня безпеки на АЕС. На його думку, ядерна енергетика має розвиватися, а в свою чергу, уряди країн мають переглянути норми безпеки під час будівництва нових реакторів: безпека має бути – "понад усе". Ці аспекти, до речі, розглядатимуться країнами-членами МАГАТЕ на міністерській конференції з ядерної безпеки, що відбудеться цього року у Відні влітку. На цьому заході нададуть попередню оцінку аварії на японській АЕС "Фукусіма-1".

– Також будемо розглядати, як саме ми можемо полішити готовність до надзвичайних ситуацій, і які будуть варіанти реагування, включаючи поліпшення захисту АЕС від різних загроз – цунами, повеней, землетрусів", – сказав він.

Що стосується його думки про результати роботи стосовно об'єкта "Укриття", то з приводу цього він відзначив наступне: "Я вневнився, що по Чорнобильському проекту зроблено чимало. Міжнародна спільнота стримала слово – багато здійснено в рамках цього проекту, хоча темпи ще доволі повільні", – заявив він.

УКРАЇНА ГОЛОВУВАТИМЕ В РАДІ ЄВРОПИ

Генеральний секретар Ради Європи Турбйорн Ягланд під час брифінгу констатував наступне.

– Для того, аби подолати спадщину Чорнобиля, потрібно забезпечити повний контроль за технологіями, що використовуються в ядерній енергетиці, всіляко допомагати розвиватися співтовариству, необхідно забезпечити участь громадськості в прийнятті рішень щодо ядерної енергетики. Міжнародна спільнота виявляє солідарність та підтримку в цих починаннях... З 11 травня Україна головуватиме у Раді Європи, тому я тут. Ми затверджуємо план дій, що Україна впроваджуватиме наступного періоду. Серед основних позицій – законодавство в області електроенергетики, боротьба з корупцією, також ми розглянемо низку конституційних питань. Оскільки Україна буде головною країною в РЄ, то, я гадаю, робота з цих позицій буде проводитися досить активно. Я вже спілкувався щодо цих питань з Президентом України Віктором Януковичем, крім того, ще заплановано зустрічі з міністрами юстиції, закордонних справ тощо... Наразі досить активно ми готуємося до вступу України в права головуючої країни в Раді Європи.

Конференція організована Урядом України, представленим Міністерством надзвичайних ситуацій України, спільно з Урядом Республіки Білорусь, Російської Федерації, Єврокомісією, Радою Європи, Інститутом радіаційного захисту та ядерної безпеки (Франція), Товариством технічної та ядерної безпеки GRS (Німеччина) за підтримки організації ООН: Міжнародного агентства з атомної енергії, Програми розвитку ООН, Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ, ВООЗ. У заході взяли участь 490 учасників – представників України, РФ, Білорусі, країн-членів ЄС, ООН та її організацій, а також інших закордонних інституцій.

Захід урочисто відкрив Міністр України з надзвичайних ситуацій Віктор Балого, представивши його учасників, серед яких: Прем'єр-міністр України Микола Азаров, Генеральний секретар ООН Бан Кі-Мун, генеральний секретар Ради Європи Турбйорн Ягланд, генеральний директор МАГАТЕ Юкія Аmano, генеральний директор ЮНЕСКО Ірина Бокова, єврокомісар із питань розвитку Андріс Пібалгс, директор Європейського регіонального бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я Жужанна Якаб, заступник генерального секретаря Міжнародної федерації товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця Матіас Шмале.

Під час промови, Міністр МНС України нагадав присутнім деякі сторінки трагедії 25-річної давнини, під час якої тисячі кілометрів території України, Білорусі та Росії були забруднені радіацією.

– У наших трьох країнах постраждало 5 мільйонів мешканців, із них, понад мільйон, – це діти", – зауважив він. – Радіаційна хвиля пройшла над Європою, заподіяла шкоди доквітлю та здоров'ю людей. Тому наслідки аварії на Чорнобильській станції не мають суто української належності. Це лихо зачепило долю багатьох народів. Світове співтовариство одержало сигнал того, що мирний атом таїть у собі постійну загрозу. Людство пам'ятає всіх, хто поклав життя й здоров'я заради приборкання четвертого реактора. Їхні імена і подвиг назавжди вкарбовані в історію Чорнобиля.

Віктор Балого зазначив, що сучасної доби "ми всі є свідками мужності і самовідданості японських атомників зі станції у Фукусімі. Ми вклоняємося їхній стійкості. Ми говоримо слова підтримки й солідарності з народом Японії в часи важкого випробування".

За словами очільника МНС, після Чорнобильської катастрофи докорінно змінилося ставлення до ядерної енергетики, і не лише в країнах, що потерпіли від неї. "Змінилася й глобальна енергетична філософія, – сказав він. – Уряди провід-

